

Етички одбор Високог савета судства, на седници одржаној 3.2.2023. године, поводом поднетих иницијатива за начелно мишљење, а у складу са чланом 43 Правилника о раду Етичког одбора Високог савета судства („Службени гласник РС”, бр. 68/22), је усвојио

НАЧЕЛНО МИШЉЕЊЕ број 1/23

Када председник суда иницира, организује или спроводи сакупљање потписа запослених у суду за петицију којом се од њега тражи да донесе одређену одлуку из његове надлежности (за чије доношење је надлежан), такво понашање није у складу са Етичким кодексом судија.

Такво понашање судије није у складу са принципом независности (принцип 1, тачка 1.1) принципом стручности и одговорности (принцип 3, тачка 3.5), јер судија – председник суда има обавезу не само да своју функцију врши независно, без икаквог притиска, претњи или мешања од стране било кога, већ и да својим понашањем не ствара утисак да своју функцију врши под нечијим утицајем или притиском. Иницирање или организовање сакупљања потписа запослених у суду за петицију којом се од њега тражи да донесе одређену одлуку из његове надлежности прописане законом, судија – председник суда не само да тражи „покриће“ за одлуку коју ће донети, него и ствара утисак да није поступао независно, већ под притиском потписника петиције. Таквим поступцима судија – председник суда нарушава и колегијалне односе између запослених у суду иако има обавезу да развија и одржава добре колегијалне односе и сарадњу не само са судијама и међу судијама међусобно, већ и са запосленима у суду и међу њима међусобно.

ЕТИЧКИ КОДЕКС СУДИЈА

1. НЕЗАВИСНОСТ

Судија је у вршењу судијске функције независан и потчињен само Уставу и закону.

Судија је слободан у заступању свог схватања, утврђивању чињеница и примени права у свему о чему одлучује.

Судија није дужан да икоме, па ни другим судијама и председнику суда, објашњава своја правна схватања и утврђено чињенично стање, изузев у образложењу одлуке или кад то закон посебно налаже.

1.1. Судија врши судијску функцију независно, без икаквог спољашњег утицаја, ограничења, наговарања, притисака, претњи или мешања од стране било кога.

3. СТРУЧНОСТ И ОДГОВОРНОСТ

3.5. Судија је дужан да развија и одржава добре колегијалне односе и стручну сарадњу са другим судијама.

НАЧЕЛНО МИШЉЕЊЕ број 2/23

Када судија, након што је закључио расправу у предмету у коме поступа, захтева од судске управе да се предмет распореди другоме ради израде писменог отправка пресуде, уз изјаву да он не намерава да то учини, а након што тај захтев буде одбијен предмет достави Високом савету судства ради поступања и доношења одговарајуће одлуке, такво понашање није у складу са Етичким кодексом судија.

Такво понашање судије није у складу са принципом достојанствености (принцип 4, тачка 4.1), принципом посвећености (принцип 5) и принципом оданости принципима Етичког кодекса, (принцип 7, тачка 7.1) јер је дужност судије да у свакој прилици оставља утисак беспрекорног понашања. Судија неће изричито или конклюдентно избегавати или одбити да обавља било коју од прописаних дужности у вршења судијске функције, јер би такво понашање било недостојно функције коју обавља и могло би да наруши поверење јавности у суд. Способност и ревност у раду су предуслови за правилно обављање судијске функције. У том смислу, судија ће се придржавати смерница за обављање судијске функције, прописаних законом и подзаконским актима. Судија је дужан да уложи труд и знање како би ефикасно, правично и са разумном експедитивношћу вршио све судијске дужности, укључујући и израду пресуда.

ЕТИЧКИ КОДЕКС СУДИЈА

4. ДОСТОЈАНСТВЕНОСТ

4.1. Судија мора да се уздржава од недоличних поступака, као и од поступака који могу нарушити поверење јавности у суд.

5. ПОСВЕЋЕНОСТ

Судија је дужан да уложи свој труд и знање у остварење најбољих резултата.

7. ОДАНОСТ ПРИНЦИПИМА ЕТИЧКОГ КОДЕКСА

Судија је дужан да се у свакој прилици придржава Етичког кодекса и принципи овог кодекса су начин живота судије.

7.1. Судија је дужан да у свакој прилици оставља утисак беспрекорног понашања.

НАЧЕЛНО МИШЉЕЊЕ број 3/23

У складу је са Етичким кодексом судија понашање судије који, након што га је Етички одбор обавестио о начелном мишљењу донетом поводом његове иницијативе за начелно мишљење, са тим начелним мишљењем упозна друга лица пре него што је оно објављено на интернет презентацији Високог савета судства.

Овакво понашање судије није у супротности на са једним принципом понашања судија прописаним Етичким кодексом судија.

Етичким кодексом саме судије прописују принципе и правила за понашање судија у вршењу и ван вршења судијске функције (која важе и за председнике судова), а да ли су одређена понашања судија у складу са тим принципима и правилима начелно мишљење даје Етички одбор. Начелно мишљење Етички одбор доноси на основу иницијативе за начелно мишљење коју може поднети свако или на сопствену иницијативу.

Сврха давања начелних мишљења је да се судијама укаже која понашања јесу а која нису у складу са Етичким кодексом судија (као облик превенције од његовог кршења) али и да се јавности пошаље порука какво понашање би требало или не би требало да очекују од судије.

Како би се остварила ова сврха, пожељно је да се што већи број судија и грађана упозна са начелним мишљењима Етичког одбора. У том циљу, Правилником о раду Етичког одбора је прописано да се о донетом начелном мишљењу, поред подносиоца иницијативе поводом које је оно донето (дописом Етичког одбора), обавештавају и судије и јавност (објављивањем на интернет презентацији Високог савета судства).

Начелно мишљење је намењено судијама и јавности од тренутка његовог доношења. Његово објављивање на интернет презентацији Високог савета судства представља само један од начина да се судија и јавност упознају са њим, али није услов да би га подносилац иницијативе могао саопштити другим лицима након што га је сазнао из обавештења Етичког одбора.

Према томе, не постоји сметња да подносилац иницијативе, након пријема дописа Етичког одбора којим се обавештава о начелном мишљењу донетом по његовој иницијативи, исто саопшти другим лицима и пре него што је оно објављено на интернет презентацији Високог савета судства.

НАЧЕЛНО МИШЉЕЊЕ број 4/23

Када судија изврши увид у списе предмета који му није додељен у рад (предмет другог судије), а то није учинио у сврху вршења судијске функције, а затим на тај начин сазнати податак искористи у личне сврхе, такво понашање није у складу са Етичким кодексом судија.

Такво понашање судије није у складу са принципом стручности и одговорности (принцип 3, тачка 3.5) и принципом достојанствености (принцип 4, тачка 4.4), јер судија не сме да користи положај судијске функције ради остваривања сопствених интереса, интереса чланова своје породице или других лица и дужан је да развија и одржава добре колегијалне односе и стручну сарадњу са другим судијама. Вршење увида у списе предмета другог судије, када за то нису испуњени законом прописани услови и процедура или када то није учинио у сврху вршења судијске функције, а затим коришћење на тај начин сазнатих података у личне сврхе, представља коришћење положаја судијске функције ради остварења сопствених интереса и нарушава поверење и добре колегијалне односе са судијом у чији предмет је извршен увид.

ЕТИЧКИ КОДЕКС СУДИЈА

3. СТРУЧНОСТ И ОДГОВОРНОСТ

3.5. Судија је дужан да развија и одржава добре колегијалне односе и стручну сарадњу са другим судијама.

3.7. Поверљиве информације које је сазнао у току поступка, судија не сме да користи или да их саопштава другим лицима, осим у сврхе обављања судијске функције.

4. ДОСТОЈАНСТВЕНОСТ

4.4. Судија не сме да користи положај судијске функције ради остваривања сопствених интереса, интереса чланова своје породице или других лица, нити сме да дозволи другима лицима да оставе утисак да се било ко налази у таквом посебном положају да може да утиче на рад судије.